

Hovbroskförbening med omtvistad betydelse

Hovbroskförbening är både ärftligt och miljöbetingat, och att förstå mekanismerna bakom kan göra stor skillnad för både hästens välmående och arbetsförmåga. Det ses som en defekt inom aveln och hingstar med hovbroskförbening godkänns inte för avel. Men finns det verkligen belägg för det?

TEXT: ANNA NYBERG/FUXMEDIA

Hovbroskförbening är ärftligt och är särskilt vanlig bland tyngre raser, som nordsvenskar och ardenner. Det är långtifrån någon ny företeelse. Det uppmärksammades redan på 1200-talet i en skrift, och har hittats

på fossila hovben i Nordamerika som är mer än 1,2 miljoner år gamla. Det handlar om brosket som finns i hoven, och som ger ett stöd åt de levande vävnaderna i hoven. Det spelar en viktig roll i hovens mekanism, eftersom brosket inte är statiskt utan rörligt.

Att brosk förbenas kan vara både bra och dåligt, säger Ulf Hedenström, veterinär på Wången och en av två författare till en licentiatavhandling från 2014 om fenomenet.

– I början, när vi ligger i mammas mage eller fölet i stoets mage, är allt

Lome Brage vars röntgen av kotor, haser och framhover är uten anmärkningar.
Foto: Kurt Einevåg

mjukt brosk. En del fortsätter vara brosk, medan annat utvecklas till ben. Vissa delar av kroppen mår bra av att förbenas, men om det blir benbildning i en led leder det till artros och det är inte bra.

I AVHANDLINGEN SAMLADE Ulf Hedenström och Ove Wattle, veterinär vid SLU, data om 649 svenska och norska kallblodstravare.

– Det var ingen fancy forskning, utan vi tog röntgenbilder på travarna för att

Detta hovben finns på museet i Alnarp och är från ett halvblod med höggradig förbening. FOTO: Privat

se graden av hovbroskförbening och samkörde det med uppgifter om kön, ålder, tävlingsresultat och eventuella anmärkningar från lopp, som galopp eller oren gång, berättar Ulf.

– Om någon grad av hovbroskförbening kunde kopplas till exempelvis dåliga tävlingsresultat hade vi hittat det, men vi fann inget.

AVHANDLINGENS SLUTSATS VAR att det inte finns några samband mellan hovbroskförbening och prestation. Hästar utan hovbroskförbening presterade lika bra – eller lika dåligt – som hästar med en hög grad av hovbroskförbening. Utifrån resultaten vill Ulf Hedenström med bestämdhet tona ner betydelsen av hovbroskförbening.

– Hovbenet anläggs och formas under en hästs första tre år, och eftersom kallblodstravare inte startas förrän de är tre år finns inga skäl att tro att en hård träning skulle leda till ökad risk för hovförbening. Det är i stället en följd av kallblodens kropps-konstitution. En tyngre häst behöver helt enkelt ha mer stabila hovar.

Företeelsen är förvisso ärftlig, men att den är ärftlig är inte detsamma som att den är skadlig, betonar Ulf. Ändå är hovbroskförbening än i dag en företeelse som stoppar en hingst som är kallblodstravare från att bli godkänd.

ULF HEDENSTRÖM MENAR att det beslutet inte har sin grund i forskningen. – Samma begränsning fanns i ardenneraveln tidigare, men ledde till att avelsbasen minskade så mycket att det gjordes en omprövning 2004 och sedan dess kan ardennerhingstar med hovbroskförbening godkännas. Ett exjobb av en student på veterinärprogrammet vid SLU studerade ardenneraveln under åren 1939-2004, när ardennerhingstar med måttlig till kraftig hovbroskförbening selekterades bort.

Av de 58 hästar som ingick i studien hade drygt 80 procent någon form av hovbroskförbening. Frekvensen av måttlig-kraftig hovbroskförbening var i genomsnitt 69 procent – detta trots att hingstar med hovbroskförbening inte verkade i aveln under denna period.

Fortsättning på nästa sida ►

Ulf Hedenström är veterinär på Wången.
Foto: Privat

Så finns det då inget klarlagt samband mellan hovbroskförbening och hälta eller smärta?

– Jag tvivlar inte på att hästar kan få ont i det området, och hittills har vi gett hovbroskförbeningen skulden, säger Ulf Hedenström och ger en liknelse med en övervakningskamera som filmar i en banklokal när det blir ett bankrån. – Bara för att det kommer in en figur som är lite sluskiigt klädd betyder det inte att han är bankrånaren. Det kan lika gärna vara en veterinär från Wången. Vem som faktiskt utförde rånet får

Röntgenbilden visar lindrig förbening på okänd häst. Foto: Privat

man veta genom en noggrann utredning. Det räcker inte med att vara på fel plats vid fel tillfälle för att bli utpekad som bov. Han tycker att beslutet att diskvalificera hingstar med hovbroskförbening från aveln är tveksamt.

– Ska man välja bort hingstar ska det

vara av orsaker som vi vet har en negativ påverkan. Vi gick in i vår forskning med öppna ögon och kunde inte hitta några belägg för att hovbroskförbening har någon klinisk betydelse, säger Ulf Hedenström.

– Hovbroskförbening är en defekt som vi inte vill ha i rasen. Det är beslu-

tat sedan länge, säger Christina Olsson, avelschef på Svensk Travsport.

– Kallblodstravaren är en frisk ras, och det finns ett antal åkommor eller defekter som diskvalificerar hingstar. Dit hör exempelvis osteochondros, och dit hör hovbroskförbening. Regelverket har tidigare varit ute på remiss hos både i Sverige och Norge och veterinärer har även deltagit i arbetet med avelsplänen där det regleras. Skälet till den tydliga hållningen är att rasen inte är så stor och att sundheten skattas väldigt högt.

– Vi är överlag väldigt rädda om rasen. Den norska och den svenska kallblodstravaren har en gemensam

stambok och gemensamma regler. Stam-boken är dessutom stängd till skillnad från varmbloodstravarnas stambok som är öppen, och därmed kan vi reglera rasen själva.

Med en liten ras med stängd stambok ökar risken för inavel, och sedan några år finns därför satsningen Avelschansen, där ett mål är att fler ston, gärna med lite avvika-

kande stammar, tas in i aveln. – Vitsen är att bredda avelsbasen på frivillig väg, skapa medvetenhet om inavel och skapa hästar med lägre inavel. Priset för att till exempel avelsvärdera outcross-hingstar (hingstar med lägre grad av inavel) är lägre, som en stimulans, säger Christina.

”
Rädda om
rasen

Vilka hästar drabbas?

Kallblodshästar (t.ex. nordsvenskar och ardenner) drabbas oftare än varmblood, eftersom de har:

- Tyngre kroppsvikt
- Grovare hovkapslar
- Ofta arbetar på hårt underlag (t.ex. skog, grus, asfalt)

Äldre hästar drabbas oftare än unga, men förbeningen kan börja tidigt.

Fortsättning på nästa sida ►

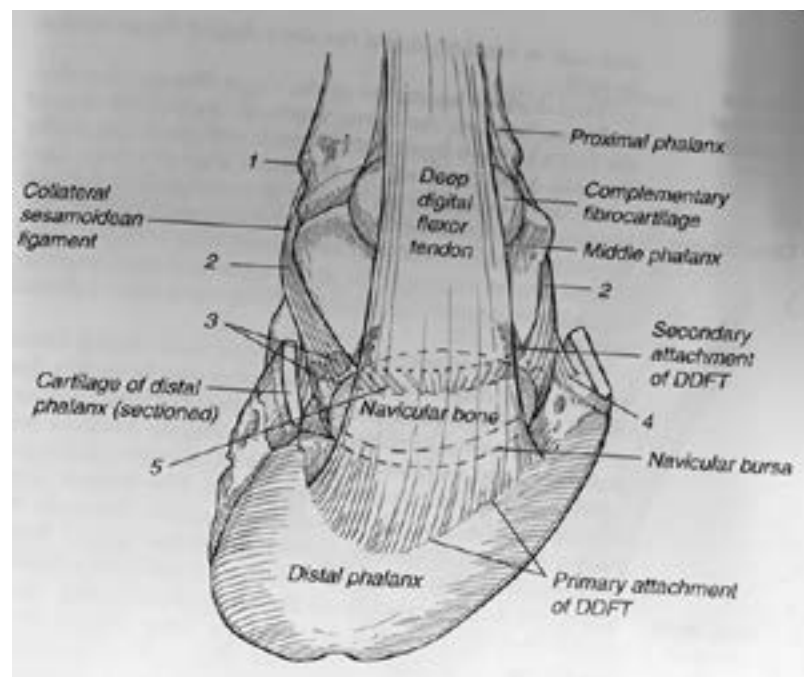
Varmt eller kallt

Jag tränar allt!

www.ollealsen.se

Olle Alsén 070-621 72 98

ÅRJÄNG

Skissen visar hur många strukturer som finns i skissen visar hur många strukturer som finns i Det finns många strukturer närheten av hovbrosken som kan orsaka prestationsproblem eller att utlösa hälta. Det krävs MR eller CT för en säker diagnos, men i många fall anses hovbroskförbening vara orsaken, utan att vidare undersökning görs. Foto: Privat

BIDRAG BETALAS UT till föl med lägre inavelskoefficient än 3,4, och det delas sedan ut extra premier till dessa hästar vid kvallopp och premiellopp.

– Jag är säker på att kallblods-travaren har en framtid, för det är en fantastisk ras som också har ett bra andrahandsvärde och kan användas på många olika sätt efter sin tävlingskarriär.

– Eftersom kallblodstravaren inte är lika renavlade på att trava som varmblooden, så har den bredare användningsområden. Den kan gå turridning, vara ridskolehäst, eller användas för barockridning. Jag vet också en kallblodstravare som blivit tornerspelshäst.

– Men vi ger inte avkall på hovbroskförbening eller andra defekter, säger Christina Olsson.

ModellLight AB

YesBox
de Luxe

Extremt dammfritt kutter-spån i en klass för sig!

Läs mer på yesbox.se

Stallströ
YesBOX.se